

**КУКОВСЬКА
Тамара Сергіївна** –
кандидат геолого-мінералогічних
наук, секретар Міжвідомчої
координаційної ради, заступник
керівника з наукової роботи
Державної наукової установи
«Відділення морської геології
та осадового рудоутворення
НАН України»

ПОВЕРНУТИСЯ ОБЛИЧЧЯМ ДО МОРЯ

**Установче засідання Міжвідомчої
координаційної ради при Президії НАН
України з питань морських досліджень
і удосконалення системи підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації
наукових кадрів у галузі морських наук**

15 жовтня 2015 року в Одесі на базі Південного наукового центру НАН України і МОН України відбулося установче засідання Міжвідомчої координаційної ради при Президії НАН України з питань морських досліджень і удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів у галузі морських наук.

На сучасному етапі становлення України як незалежної європейської держави особливого значення набуває фактор утвердження її як морської держави. Активна й ефективна морська діяльність України є однією з найважливіших умов гарантування економічної, військово-політичної та національної безпеки.

У 2009 р. Постановою Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 № 1307 було затверджено Морську доктрину України на період до 2035 року [1]. У цьому документі одним із основних завдань державної морської політики було визначено «збереження і розвиток наукового та кадрового потенціалу всіх складових морської діяльності на рівні, що забезпечить ефективну реалізацію національних інтересів держави». У нинішніх геополітичних умовах це завдання набуває особливої актуальності у зв'язку з тимчасовою втратою Україною Криму, разом із зосередженими там для забезпечення ефективної морегосподарської діяльності науковими, інформаційними, матеріально-технічними ресурсами.

Крім того, підписана Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [2] передбачає цілком конкретні заходи, яких має вжити Україна у сфері наукових досліджень, пов'язаних з морською тематикою. З огляду на це договорова угода на шляху до «морської» Європи мають стати такі розділи

Установче засідання Міжвідомчої координаційної ради. Зліва направо: голова Південного наукового центру НАН України і МОН України академік НАН України С.А. Андронаті; заступник голови Ради, заступник Міністра освіти і науки України доктор фізико-математичних наук М.В. Стріха; голова Ради, радник президента НАН України, голова Комісії з проблем Світового океану при Президії НАН України академік НАН України В.М. Єремеев; заступник голови Ради, директор Державного підприємства «Науково-виробничий центр океанологічних досліджень і технологій НАН України» доктор географічних наук О.А. Щипцов. Одеса. 15 жовтня 2015 р.

Угоди, як «Співробітництво у сфері науки і технологій» (ст. 374–377), «Політика у галузі рибальства і морська політика» (ст. 407–414), «Навколишнє середовище» (ст. 360–366), «Інформаційне суспільство» (ст. 389–395) та інші статті, пов'язані з морською політикою в частині, що стосується проведення морських наукових досліджень.

З метою ефективнішої реалізації завдань Морської доктрини України, а також беручи до уваги підтримку цієї ініціативи з боку Міністерства освіти і науки України, постановою Президії НАН України від 23.09.2015 № 211 було створено Міжвідомчу координаційну раду при Президії НАН України з питань морських досліджень і удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів у галузі морських наук. Ця Рада є науково-консультативним та експерт-

ним органом з питань координації морських досліджень і розробок, що проводяться установами НАН України в інтересах забезпечення сталого розвитку України як морської держави, захисту та забезпечення її національних інтересів і безпеки в Азовському і Чорному морях та інших районах Світового океану, підвищення міжнародного авторитету, а також для координації діяльності наукових та освітніх закладів стосовно підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів у галузі морських наук.

15 жовтня 2015 р. в Одесі на базі Південного наукового центру НАН України і МОН України відбулося установче засідання Міжвідомчої координаційної ради. Висвітлення цієї знакової для морської наукової спільноти події має привернути увагу державних органів влади та широкої громадськості до проблем морської

науки і системи підготовки відповідних наукових кадрів. Це важливо ще й тому, що, як уже зазначалося вище, Україна, як морська держава, за міжнародними зобов'язаннями та виходячи зі своїх національних інтересів має розвивати фундаментальні і прикладні наукові дослідження у Чорному та Азовському морях та інших районах Світового океану.

В установчому засіданні Ради взяли участь представники академічних наукових установ, вищої школи, а також Міністерства освіти і науки України та Міністерства екології та природних ресурсів України. Всі учасники є експертами в різних галузях науки морського спрямування. Традиційно найбільше було представників Південного регіону України.

Відкрив засідання Міжвідомчої координаційної ради її голова академік НАН України **Валерій Миколайович Єрмеєв**. Підкресливши важливість події, він надав слово для привітання голові Південного наукового центру НАН України і МОН України академіку НАН України **Сергію Андрійовичу Андронаті**, який згадав історію становлення морської науки в Україні та розповів про значний внесок Південного регіону в розвиток морського наукового потенціалу країни. Він відзначив важливість вжиття заходів, зокрема в науці та освіті, пов'язаних з координацією дій як на регіональному, так і на державному рівнях. На його думку (і з нею не можна не погодитися), на сьогодні *«надзвичайно важливою є глобалізація або координація з метою глобалізації, оскільки що, як не море, об'єднує»*. За словами С.А. Андронаті, проведення першого засідання Міжвідомчої координаційної ради саме в Одесі є символічним, адже в такий спосіб ми віддаємо належну данину Одесі як морському центру.

З вітальним словом до членів Міжвідомчої координаційної ради та запрошених звернувся заступник Міністра освіти і науки України доктор фізико-математичних наук **Максим Віталійович Стріха**. Він передав учасникам засідання привітання від Міністра освіти і науки України С.М. Квіта, підкресливши тим самим рівень уваги держави до питань, винесених на порядок денний. М.В. Стріха наголосив на

тому, що *«Україна була, є і буде морською державою»*, тому в цей скрутний для неї час необхідно продовжувати наполегливо і цілеспрямовано працювати, залучаючи до вирішення нагальних проблем якомога більше активних і небайдужих фахівців у цій сфері, в тому числі представників інших зацікавлених міністерств і відомств. Заступник Міністра закликав до тіснішої співпраці на всіх рівнях з метою збереження і розвитку морського потенціалу України, а також привернув увагу присутніх до гуманітарних аспектів морських досліджень.

Заступник голови Ради, директор Державного підприємства «Науково-виробничий центр океанологічних досліджень і технологій НАН України» доктор географічних наук, професор **Олександр Анатолійович Щипцов** ознайомив присутніх з метою створення Міжвідомчої координаційної ради та основними напрямками її роботи. Він детально зупинився на проблемах, які виникли у науковців у зв'язку з ситуацією, що склалася з українським науково-дослідним флотом. Особливо відчутною і болючою для вчених Академії стала втрата науково-дослідного судна «Професор Водяницький» (судновласник – Інститут біології південних морів ім. О.О. Ковалевського НАН України) внаслідок анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим. Це практично поставило під загрозу виконання цільової комплексної програми наукових морських досліджень НАН України. Саме тому одним із напрямів роботи новоствореної Ради є пошук оптимальних шляхів поступового відновлення науково-дослідного флоту. На сьогодні розглядаються різні альтернативні можливості проведення українськими вченими морських експедиційних досліджень.

З доповідями про сучасний стан морських наукових досліджень та актуальні проблеми в різних галузях наук, пов'язаних з вивченням моря, виступили також керівник Державної наукової установи «Відділення морської геології та осадочного рудоутворення НАН України» академік НАН України С.Ф. Шнюков; директор Інституту морської біології НАН України член-кореспондент НАН Укра-

їни Б.Г. Александров; ректор Одеського державного екологічного університету доктор фізико-математичних наук С.М. Степаненко; проректор Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова доктор біологічних наук В.О. Іваниця; завідувач кафедри Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу доктор геологічних наук В.Р. Хомин.

Усі доповідачі зазначили, що в Україні все ще збереглися істотні морські природні ресурси і досить потужний науковий і кадровий потенціал. Зараз фахівці, що працюють у морській галузі, існують, так би мовити, «не завдяки, а всупереч», і їх велику жагу до творчої праці потрібно використовувати на благо держави. Однак, зрозуміло, говорили переважно про найбільш проблемні. Чого лише вартє порушення цілісності національної економіки внаслідок анексії Криму, невирішеність питань щодо розмежування державного кордону України в акваторії Чорного і Азовського морів. Саме ці проблеми, на думку вчених, у найближчому майбутньому матимуть значний вплив на розвиток морських досліджень в Україні в цілому і в НАН України зокрема, і вирішувати їх потрібно, вочевидь, на державному рівні. Завданням же Міжвідомчої координаційної ради має

стати насамперед вироблення науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо ефективних шляхів розв'язання цих проблем.

В обговоренні питань порядку денного Міжвідомчої координаційної ради велику увагу було приділено організаційним аспектам її діяльності, зокрема узгодженню плану роботи на IV квартал 2015 і на 2016 р., створенню секцій та експертних груп. Було наголошено на необхідності широкого залучення до участі у роботі секцій та експертних груп представників усіх зацікавлених міністерств і відомств, наукових і науково-виробничих установ різного підпорядкування та різних форм власності, громадських організацій. Одним словом — усіх, хто не байдужий до морського вектора розвитку України.

З огляду на державний рівень завдань, які має вирішувати новостворена Рада, та з метою підвищення ефективності її діяльності було ухвалено рішення звернутися до Президії НАН України та до Міністерства освіти і науки України з пропозицією про підвищення статусу Міжвідомчої координаційної ради шляхом включення до складу її засновників МОН України (із внесенням відповідних змін до установчих документів) з подальшою перспективою залучення до роботи інших міністерств та відомств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 № 1307. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/КР091307.html.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).